

A Lipcsei Bach Társaság tagjai sorába 1965-ben vettek fel, több cikkemet a Bach Társaság levéltárában őrzik.

F. G.: Hogyan fogalmazná meg Aladár bácsi egyházzenei ars poeticáját?

G. A.: Külföldi útjaim során (Hollandia, NDK, NSZK, Finnország) a régi orgonák tanulmányozásán túl, több kiváló egyházzeneésszel is megismerkedtem. 26 évi karvezetői munkám és számtalan zene-teológiai szakkönyv olvasása révén alakult ki „ars poeticám”. Ezt csak pár mondatban summázom:

— Az egyházi zene nem dísz az istentiszteleten, hanem a liturgia szerves része.

— Az egyházi ének és zene kettős funkciója: predikatív (igehirdető) és adoratív (dicsőítő).

— Mind az orgonának, mind az énekkarnak kettős funkciója van a templomban. Ezt nevezhetjük liturgikus és koncert-szolgálatnak.

— Az egyházi zene alapja az éneklő gyülekezet, melynek életjele az ének. Evangélikus gyakorlatunkban a korálé a központi szerep. Bach műveinek a megértéséhez is ez adja a kulcsot. Evangélikusság Gerhardt Pál vagy Bach nélkül éppúgy elképzelhetetlen, mint Luther nélkül.

F. G.: Köszönöm a beszélgetést!

Finta Gergely

Kántorképzésünkről

Eredmények — remények és csalódások — bizakodásunk

Ismét befejeződött egy évközi kántorképző tanfolyam: az 1998. május 9-én, szombaton, a fél tizenegy órakor kezdődött vizsgán ki-ki számot adhatott fejlődéséről, együtt örülhettünk az elért eredményeknek, s hálaadással értékelhettük a mögöttünk álló tanévet a *fóti Mandák Otthonban*, a magyarországi evangélikus kántorképzés több évtizedes hagyományokkal rendelkező központjában (Fót, Berda József u. 3.).

Három orgonatanár (*Trajtler Gábor, Gálos Miklós és Németh Csaba*) növendékei vizsgáltak, a többi beszámoló a szükséges szolfézs és összhangzattan, egyházi ének és liturgia illetve orgonaismeret tárgyakból már korábban, április 18-án lezajlott. (E tárgyak tanárai: *Csernyik Balázs, Bence Gábor és Trajtler Gábor.*) Karvezetésből a végzős hallgatók a nyári tanfolyamok valamelyikén vizsgázhatnak, vagy már vizsgáltak is.

Idén négy hallgató pályázott az Intézet által kiadható legmagasabb szintű bizonyítványra, a kántori oklevélre. Néhányan kántori vagy segédkántori bizonyítványt kaphatnak. Külön örömeink, hogy a hallgatók egy része állandó tagja a Kántorképző Intézet énekkarának, a Mandák Kórusnak is. Komoly nyereség ez számukra zeneileg, s az ottani közösség megtartó erő is a rendszeres szolgálatban, erősítője az elkötelezettségnek. Ugyanígy fontos az is,

hogy húsznál több hallgatónk nagy része már tanulóévei alatt is rendszeresen kántorizál gyülekezetében, példázva azt, hogy muzsikálásunk nem öncélú.

A vizsgáról hírt adva be kell számolnom csalódottságunkról is. Néhány évvel ezelőtt úgy tűnt, hogy nincs messze az az idő, amikor államilag elismert, középfokú szakképesítést igazoló bizonyítványt adhatunk ki. Az „egyházzenész” szakképzettség felkerült a Munkaügyi Minisztérium listájára, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium pedig meghatározta az e cím elnyeréséhez szükséges követelményeket. Ebben a munkában az evangélikus egyházzenészek is tevékenyen részt vettek. Ekkor megállapíthattuk, hogy a főtí „kántori oklevél” kis kiegészítéssel eleget tesz e követelményrendszer kívánalmainak, s csak az *egyházzene-irodalom* és a *gregorián ének* tantárgyakat kell még tárgyaink közé felvenni. A követelmények nem írták elő, hogy a vizsgázóknak milyen keretek közt kell elsajátítaniuk a szükséges ismereteket, hanem tudomásul véve a vizsgázók egymástól nagyon is különböző élethelyzetét, lehetőséget adtak arra, hogy akár egyénileg, akár valamilyen zeneiskola segítségével felkészülve kérhesse valaki megmérettetését. Így a kántorképző tanfolyamra elsősorban a kifejezetten egyházzenei tárgyak oktatásának felelőssége hárult volna. Rugalmasan tudtuk volna azt is kezelni, hogy ki-ki előképzettségeinek megfelelően hosszabb vagy rövidebb idő alatt végezze el a tanfolyamot. Az igényes vizsgán pedig az egyházi vizsgaelnök mellett minisztériumi kiküldött is ellenőrizte volna a jelöltek tudását. Hiszem, hogy növendékeink nagy része nem vallott volna szégyent!

A reményteli elképzeléseknek az a tény látszik véget vetni, hogy a vizsgakövetelmények mellé elkészül az ún. képzési program is, amely a zenei szakközépiskolák lehetőségeit veszi alapul. (Szakközépiskolai egyházzenei képzés alig néhány helyen működik az országban, kántorképző intézete azonban minden nagyobb felekezetnek van. Nagyságrendekkel nagyobb tehát azoknak a száma, akik egyházi tanfolyami keretek között készülnek a kántori szolgálatra.) A képzési program meghatározza, hogy mely tárgyakat hány évig és milyen óraszámban kell tanítani. Ezek a követelmények —különösen az általános zenei tárgyaknál— természetesen nem teljesíthetők a máshol is tanuló, s csak a hétvégeken tanfolyamra járó hallgatók részéről. A képzési program életbe lépésekor megszűnik tehát az a lehetőség, hogy a vizsgázó —talán máshol megszerzett— tudását vizsgáljuk meg, a szakképesítés elnyeréséhez a program teljesítése is szükséges. Így a felekezeti kántorképző tanfolyamok továbbra is csak egyháziilag elismert bizonyítványt adhatnak ki. Sajnáljuk, hogy oly sok tárgyalás, szellemi munka és kompromisszumkésztség után sem találtunk megértésre, bár még nem adtuk fel egészen a reményt, hogy talán egyezsége juthatunk.

A remények és csalódottságok közepette azonban megerősödhetett bennünk az a tudat, hogy kántornak lenni *elhivatottság* kérdése. Kenyérkereső állássá még soká nem lesz az „egyházzenészség”; ennek anyagi okai ugyanúgy vannak, mint gyülekezeteink vezetőinek fásultsága s fantáziátlansága. Elfelejtettük már, mit jelentett a kántor-tanító egy-egy gyülekezet életében, s az észa-

ki és nyugati evangélikusság példái hamar elérhetetlennek minősülnek egy magyar gyülekezet éves költségvetésének összeállításakor. Így az egyházi kántorképzésre fokozottan szükség van és lesz, hiszen csakis azok vállalják e tanulmányokat, akiket elhivatottságuk a gyülekezethez, az istentiszteleti liturgiához köt, akik a közösség iránti elkötelezettségük miatt szerveznek ének-kart, s gondoskodnak az igényes egyházi zene megszólaltatásáról.

Bence Gábor

Ünnep Szombathelyen

A szombathelyi evangélikus gyülekezet istentiszteleteit a téli időszakban a gyülekezeti teremben tartja. Itt hosszú évek óta egy rossz harmónium szolgált az ének kíséretére, 1997. advent 4. vasárnapja óta azonban új orgona gazdagítja alkalmainkat.

Hogyan került erre sor?

1996 őszén gyülekezeti kirándulást szerveztünk Burgenlandba, ennek keretében eljutottunk a csávai (Stoob) templomba is. Itt megtudtuk, hogy új orgonát építenek és a régit ajándékba odaadják annak, aki elviszi. Miért ne ragadhatnánk meg az alkalmat? — töprengett a presbitérium.

Az ajándékozólevél megérkezése és a vámmal kapcsolatos ügyek elintézése után, 1997 tavaszán szétszedtük és elszállítottuk a meglehetősen rossz állapotban lévő hangszert, egyenesen *Kiss István* szombathelyi orgonaépítő műhelyébe. Ő vállalta rendbetételét, az új helyszínhez alakítását és új orgonaszekrény készítését.

A munka a kitűzött időre elkészült. Az orgona kétmanuális, pedálos, 10 regiszteres, mechanikus csúszkaládás hangszer, amely mostani állapotában már nemcsak az istentiszteleti használatra, hanem akár kisebb egyházzenei hangversenyek rendezésére is alkalmas. Mivel a gyülekezeti terem első részében, az oltártól jobbra lett felállítva, ezért mindenki számára jól látható, ami segíti az előadót és a hallgató kapcsolatának kialakulását.

Mai világunkban, amikor olyan sok a rossz hír, a nehézség, kétszeres erővel kell hirdetni, ha valami hasznos, szép dolog jön létre. Nálunk, hála az ajándékozóknak, a gyülekezet adományozó tagjainak és az önkormányzat anyagi segítségének, ez utóbbi történt.

Ezzel persze nem ért véget a munkánk: sürgős feladat templomi orgonánk alapos és szakszerű rendbetétele. Bízom abban, hogy a szükséges anyagiak előteremtése sikerül, és hamarosan elmondhatjuk, hogy két jó állapotban lévő orgonánk szolgálja a liturgiát.

Az új orgonát 1998. január 25-én istentisztelet keretében szentelte fel D. Szebik Imre, egyházkerületünk püspöke.

Ecsedi Zsuzsa, a gyülekezet kántora